

VISOKA ŠOLA ZA REGIONALNI MANAGEMENT

GLOBALNI LOGISTIČNI TOKOVI

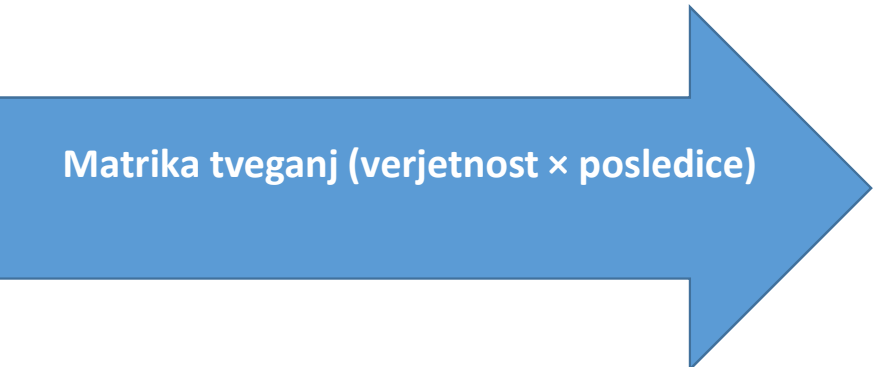
**ZAVAROVANJE V PREVOZNIH
PROCESIH**

Mag. Marino MEDEOT, univ. dipl. ing. tehnologije prometa

Vzroki za zavarovanje v logistiki

Zavarovanje v logistiki je ključen element obvladovanja tveganj v celotni dobavni verigi. **Njegov osnovni namen je zaščita blaga, prevoznikov, naročnikov in drugih udeležencev pred finančnimi posledicami nepredvidenih dogodkov.**

Zavarovanje v logistiki ni zgolj dodatni strošek, temveč strateško orodje za obvladovanje tveganj. Zmanjšuje finančne izgube in povečuje zanesljivost ter varnost logističnih procesov.

Matrika tveganj (verjetnost × posledice)

Vrsta tveganja	Verjetnost	Posledice	Primer zavarovanja
Poškodba blaga	Srednja	Finančna izguba, reklamacije	Zavarovanje tovora (Cargo)
Kraja / izguba	Srednja-visoka	Popolna izguba blaga	Cargo + tatvina
Prometna nesreča	Nizka-srednja	Velika materialna škoda	CMR / odgovornost prevoznika
Naravne nesreče	Nizka	Uničenje blaga, zamude	Zavarovanje višje sile
Napake v dokumentaciji	Srednja	Zamude, kazni	Zavarovanje odgovornosti
Zamude v dobavni verigi	Visoka	Pogodbene kazni	Poslovna zavarovanja

TRANSPORTNO ZAVAROVANJE

Zavarovanje v mednarodni trgovini je povezano s tveganjem. Tveganje, nevarnost ali riziko predstavlja možnost nastopa nekega dogodka, ki povzroči škodo. Tveganja v mednarodni trgovini se lahko izločijo, zmanjšajo ali ublažijo na več načinov. Najbolj uveljavljen je **prenos tveganja na tretjo osebo, to je zavarovalnico**.

Zavarovanje je torej gospodarska dejavnost, ki se ukvarja z prevzemanjem tveganj.

Zavarovalnica (zavarovatelj) na podlagi izravnave nevarnosti večjega števila nevarnostnih subjektov (zavarovancev) zagotavlja gospodarsko varnost. Zavarovanci se v okviru zavarovalnice združujejo v rizične skupnosti, ki z zavarovalnimi premijami ustvarjajo rizične sklade, iz katerih se izplačujejo odškodnine tistim zavarovancem, pri katerih je škoda nastala.

V zavarovalnem razmerju sta torej **dva subjekta**: zavarovatelj (zavarovalnica) in zavarovanec (nevarnostni subjekt). **Zavarovanec je subjekt, ki ima interes na zavarovanju, je upravičenec do odškodnine in plačnik zavarovanja.**

Kadar ima zavarovanec odnose z več zavarovalnicami, od katerih vsaka prevzame nase del nevarnosti, govorimo o **sozavarovanju**.

Kadar pa neka zavarovalnica prevzeto nevarnost ali njen del zavaruje pri drugi zavarovalnici, pa govorimo, da gre za **pozavarovanje**.

- **Zavarovalna premija** je cena zavarovanja oziroma cena za gospodarsko varnost. Iz premij se pokrivajo stroški poslovanja zavarovalnice, nadomeščajo tekoče škode, namenjajo sredstva za prewencijo in ustvarjajo rezerve za pokrivanje bodočih škod.
- **Odškodnina** je denarni znesek, ki omogoča, da se po nastopu nevarnostnega dogodka (rizika) predmet zavarovanja vzpostavi v prvotno stanje.
- **Zavarovalna polica** je zavarovalni dokument, ki ima tri funkcije:
 - služi kot dokaz o sklenitvi zavarovalne pogodbe;
 - pomeni obljubo zavarovalnice za povrnitev škode zavarovancu, pod dogovorjenimi pogoji;
 - predstavlja legitimacijsko listino, s katero se bo po nastopu zavarovalnega primera izkazal kot tisti subjekt, ki ima interes na zavarovanem blagu (odškodnina).

Transportno zavarovanje in druga zavarovanja v logistiki spadajo v skupino **premoženjskih zavarovanj**.

Transportno zavarovanje se ukvarja s prevzemanjem nevarnosti (rizikov), ki nastajajo v **transportnem procesu**.

Transportno zavarovanje se deli na:

- kargo zavarovanje, to je zavarovanje blaga v transportu;
- kasko zavarovanje, to je zavarovanje transportnih sredstev;
- zavarovanje prevozniške odgovornosti, to je odgovornosti prevoznika za škodo na blagu, ki ga prevaža, kakor tudi za škodo povzročeno tretjim osebam.

Kargo zavarovanje se ukvarja s prevzemanjem nevarnosti, katerim je izpostavljeno blago v **transportnem procesu**.

S kargo zavarovanjem je zavarovancu zagotovljeno, da bo v slučaju nastopa nevarnostnega dogodka dobil odškodnino in z njo vzpostavil enako količinsko in kakovostno stanje predmeta zavarovanja, to je blaga oziroma pošiljke. Kargo zavarovanje ni obvezno ali predpisano, razen, ko gre za obveze, ki izhajajo iz INCOTERMS klavzule.

Zavarovalna pogodba v kargo zavarovanju

V kargo zavarovanju obstajajo dve vrsti zavarovalnih pogodb:

- **Posamične ali separatne** zavarovalne pogodbe, ki jih sklepamo za vsako pošiljko, oz. vsak posamični prevoz posebej na podlagi zavarovalne prijave. V posamični pogodbi s pogoji zavarovanja določijo za vsak primer posebej.
- **Splošne ali generalne** zavarovalne pogodbe, s katerimi se za nedoločen čas avtomatično zavarujejo vse pošiljke, ki se prevažajo na nevarnost zavarovanca.

V generalni pogodbi so nekateri elementi splošno določeni, kot nap. Predmet zavarovanja (vse pošiljke zavarovanca), obseg zavarovalnega jamstva (»proti vsem rizikom«), zavarovalna relacija (»od skladišča do skladišča«), zavarovana vrednost (fakturna vrednost), zavarovalna premija (po ceniku).

Zavarovanje tovora lahko sklene oseba, ki ima premoženjski interes na tovoru - npr. lastnik tovora ali pa druga oseba v njegovem imenu (špediter, prodajalec).

PRIMER 1: Poškodba blaga med mednarodnim cestnim prevozom

1. Izhodišče

Slovensko proizvodno podjetje izvozi industrijske stroje visoke vrednosti (skupna vrednost 420.000 EUR) kupcu v Srbiji. Prevoz se izvaja s cestnim tovornim vozilom preko Hrvaške. Dobavni pogoji je DAP, zato tveganje do kraja dostave nosi prodajalec. Blago je dodatno zavarovano s kargo zavarovanjem – All Risks.

2. Dogodek

Med vožnjo po spolskem odseku avtoceste pride do nenadnega zaviranja zaradi prometne nesreče pred vozilom. Tovor se v polpriklopniku premakne, pri čemer se poškodujeta dva stroja. Poškodbe vključujejo deformacijo nosilne konstrukcije in okvare občutljivih elektronskih komponent.

3. Posledice in odgovornost

Če kargo zavarovanje ne bi bilo sklenjeno, bi bila odgovornost prevoznika omejena v skladu s CMR konvencijo, kar bi pomenilo le delno povračilo škode glede na težo tovara. Večji del finančne izgube bi nosil prodajalec.

4. Reševanje škode

Ker je bilo sklenjeno kargo zavarovanje All Risks, je bila škoda pravočasno prijavljena zavarovalnici. Po ogledu sodnega cenilca je bila škoda priznana in zavarovalnica je poravnala stroške popravila in zamenjave poškodovanih delov v višini 110.000 EUR.

5. Zaključek primera

Podjetje ni utrpelo večje finančne izgube, kupec je prejel brezhibno opremo, poslovni odnos pa je bil ohranjen.

Primer jasno kaže razliko med odgovornostjo prevoznika in zaščito, ki jo nudi kargo zavarovanje.

PRIMER 2: Generalna havarija pri pomorskem prevozu

1. Izhodišče

Evropski uvoznik naroči elektronske komponente iz Azije v vrednosti 780.000 EUR. Blago se prevaža v kontejnerju (FCL) po morju do severnojadranskega pristanišča, nato pa s cestnim prevozom do skladišča. Dobavni pogoji so CIF, kargo zavarovanje pa je sklenjeno po Institute Cargo Clauses (A).

2. Dogodek

Med plovbo ladja zaide v hudo neurje. Zaradi ogrožene stabilnosti ladje kapitan odredi odmetavanje dela tovora v morje, kar predstavlja primer generalne havarije. Ladja varno prispe v namembno pristanišče.

3. Finančne posledice

Čeprav kontejner uvoznika ni bil fizično poškodovan, je moral uvoznik prispevati k stroškom generalne havarije. Brez zavarovanja bi moral sam poravnati prispevek v višini približno 65.000 EUR ter zagotoviti bančno garancijo za prevzem blaga.

4. Vloga kargo zavarovanja

Zaradi sklenjenega kargo zavarovanja je zavarovalnica prevzela obveznost plačila prispevka k generalni havariji ter izdala ustrezno garancijo ladjarju. Uvoznik je lahko nemoteno prevzel blago brez dodatnih finančnih obremenitev.

5. Zaključek primera

Primer dokazuje, da kargo zavarovanje ne krije le fizične poškodbe ali izgube blaga, temveč tudi posebne institute pomorskega prava, kot je generalna havarija, ki lahko povzroči visoke in nepričakovane stroške.

Zavarovane nevarnosti, tveganja ali riziki

Vsak transport blaga predstavlja določeno tveganje ali riziko za poškodovanje, izgubo ali uničenje blaga. Transportne nevarnosti oziroma riziki so številni in raznovrstni.

RIZIKI

```
graph TD; RIZIKI --> OSNOVNI_RIZIKI[OSNOVNI RIZIKI]; RIZIKI --> DOPOLNILNI_RIZIKI[DOPOLNILNI RIZIKI]; RIZIKI --> SPECIALNI_RIZIKI[SPECIALNI RIZIKI]; RIZIKI --> VOJNI_IN_POLITICNI_RIZIKI[VOJNI IN POLITIČNI RIZIK];
```

OSNOVNI RIZIKI

Predstavljajo temeljno kritje v kargo zavarovanju in so naslednji:

- prometne nesreče,
- elementarne nesreče,
- požar, in eksplozija,
- višja sila,
- tatvina in ne izročitev blaga (pri kopenskem zavarovanju).

DOPOLNILNI RIZIKI

Proti tem rizikom mora zavarovanec izrecno navesti:

- manipulativni riziki (raztrganje embalaže, lom, iztekanje itd.),
- specifični riziki: ki so odvisni od vrste in specifičnih lastnosti blaga (dotik z drugim blagom, navnetje duha, znojenje ipd.).

SPECIALNI RIZIKI

Pri teh rizikih ne gre za nepričakovane zunanje dogodke, saj so glede na lastnosti blaga ti riziki pričakovani; gre npr. za rjo, oksidacijo, samovžig, zmrznjenje, pogin, razsipanje, kalo ipd., kar je odvisno od lastnosti konkretnega blaga.

VOJNI IN POLITIČNI RIZIK

To skupino rizikov predstavljajo: vojna dejanja, politični riziki, kadar gre za škode, ki so posledica namernih dejanj političnih oblasti (npr. zaplenba blaga), riziki stavk, nasilnih dejanj stavkajočih.

Zavarovanje proti osnovnim in dopolnilnim rizikom se označuje s klavzulo “**proti vsem rizikom**” - **AAR** (Against All Risks).

Kadar imamo blago zavarovano po klavzuli AAR, lahko zavarujemo blago tudi proti določenim specialnim rizikom in takrat govorimo o **razširjenem “All Risks” zavarovanju**.

Medtem, ko se zavarovanje proti dopolnilnim in specialnim rizikom dograjuje na osnovne rizike, je zavarovanje proti vojnim in političnim rizikom vzporedno zavarovanje.

Izključene škode pri zavarovanju proti osnovnim rizikom

Določilo o izključenih škodah pomeni, da zavarovalnica **v nobenem primeru na jamči za škode**, ki so posledica:

- naklepa ali grobe malomarnosti zavarovanca,
- nepravilnega ali nezadostnega pakiranja in označevanja blaga,
- izbire neustreznega transportnega sredstva,
- neustreznih navodil prevozniku glede transporta in manipuliranja blaga,
- kršitve predpisov o transportu (ADR).

Zavarovalnica torej ne krije tistih škod, ki niso v vzročni zvezi z zavarovalnimi transportnimi riziki.

Primerjalna tabela: Institute Cargo Clauses

Značilnost	ICC (A)	ICC (B)	ICC (C)
Vrsta kritja	All Risks	Našteta tveganja	Osnovna tveganja
Poškodba blaga	DA	DA (omejeno)	NE (razen osnovnih)
Kraja / izguba	DA	NE	NE
Požar / eksplozija	DA	DA	DA
Nasedanje / potopitev	DA	DA	DA
Naravne nesreče	DA	DA	NE
General Average	DA	DA	DA
Primernost	Visokovredno blago	Srednje tvegano blago	Nizkovredno blago

Dodatno se lahko sklenejo še:

- Institute **War Clauses** (vojna tveganja),
- Institute **Strikes Clauses** (stavke, nemiri).

Trajanje zavarovanja

Trajanje zavarovanja ali zavarovana relacija pri kargo zavarovanju, je določeno z opredelitvijo odpremne in namembnega kraja, oziroma določenih trenutkov na začetku in koncu transportnega procesa. Trajanje zavarovanja je lahko opredeljeno npr. z naslednjimi možnostmi:

- **“od naložitve do razložitve”** : to je najožje zavarovalno kritje;
- **"od skladišča do skladišča"**: zavarovanje se začne od trenutka, ko blago zapusti pošiljateljevo skladišče in traja do uskladiščenja pri prejemniku; z vidika trajanja zavarovanja, je to najširše zavarovalno kritje; seveda je v tako opredeljenem času trajanja zavarovanja blago zavarovano proti vsem rizikom, ki so navedeni v zavarovalni polici.

Zavarovana vrednost

Zavarovalna vrednost je vrednost blaga (zavarovanega predmeta) v trenutku nastopa nevarnostnega dogodka. **Običajno je to fakturna vrednost ali ocenjena tržna vrednost.** Zavarovana vrednost **predstavlja zgornjo mejo zavarovateljeve obveze pri plačilu škode.**

Zavarovalna premija

Zavarovalna premija je **cena zavarovalne storitve** oz. znesek, ki ga zavarovanec plača zavarovalnici za prevzem jamstva za plačilo odškodnine v primeru nastopa zavarovanega primera.

Zavarovalna premija se določa v odstotku (premijska stopnja) od zavarovane vsote.

Višina premije je odvisna od:

- vrste oz. občutljivosti blaga proti raznim rizikom,
- vrste in načina transporta,
- vrste in načina pakiranja,
- zavarovane transportne poti,
- obsega zavarovalnega jamstva glede na vrste rizikov,
- širino zavarovalnega kritja glede na trajanja zavarovanja.

Primer izračuna zavarovalne premije za kargo zavarovanje glede na različne Institute Cargo Clauses (A, B in C).

Izhodiščni podatki

- Vrsta blaga: industrijska oprema
- Vrednost blaga (CIF): 250.000 EUR
- Relacija: Evropa – Azija (pomorski prevoz)
- Prevoz: kontejner (FCL)
- Zavarovalna vsota: 110 % vrednosti blaga = 275.000 EUR

Predpostavljene stopnje premije

- Institute Cargo Clauses (A): 0,35 %
- Institute Cargo Clauses (B): 0,20 %
- Institute Cargo Clauses (C): 0,10 %

Institute Cargo Clauses	Zavarovalna vsota (EUR)	Premijska stopnja	Enkratna premija (EUR)	Opomba
ICC (A)	275.000	0,35 %	962,50	Najširše kritje – All Risks
ICC (B)	275.000	0,20 %	550,00	Srednje široko kritje
ICC (C)	275.000	0,10 %	275,00	Osnovno kritje

Primerjava in razlaga:

Razlika v premiji med ICC (A) in ICC (C) znaša 687,50 EUR, kar predstavlja majhen delež vrednosti tovara, vendar bistveno večjo raven zaščite. V praksi se ICC (A) najpogosteje uporablja pri visokovrednem in občutljivem blagu.

Franšiza je tisti del škode, ki ga zavarovalnica **ne povrne in ni krit z zavarovanjem**. Za franšizo, ki se računa v določenem odstotku od zavarovane vsote, se zavarovanec in zavarovatelj lahko dogovorita v zavarovalni pogodbi. V kargo zavarovanju obstajajo dve vrsti franšiz:

- **odbitna franšiza in**
- **integralna franšiza.**

Pri odbitni franšizi torej zavarovalnica povrne samo škodo, ki je **nad zneskom dogovorjene odbitne franšize**. *Škode, ki so manjše ali enake znesku odbitne franšize zavarovalnica ne povrne.*

Pri integralni franšizi zavarovalnica **ne povrne škode, ki je manjša ali enaka znesku integralne franšize**. Če pa škoda presega ta znesek, pa **povrne škodo v celoti brez kakršnegakoli odbitka**.

PRIMER 1: Obračun škode z odbitno franšizo

Izhodišče

- Vrsta blaga: industrijski rezervni deli (pakirani na paletah)
- Zavarovalna vsota: 100.000 EUR
- Zavarovalni pogoji: ICC (A) – All Risks
- Dogovorjena odbitna franšiza: 1.000 EUR na škodni dogodek
- Škodni dogodek: poškodba zaradi nepravilnega pritrdjevanja tovora med cestnim prevozom

Ugotovljena škoda

Sodni cenilec ugotovi priznano škodo (popravilo/zamenjava in pripadajoči stroški) v višini 6.800 EUR.

Obračun

Postavka	Znesek (EUR)	Opomba
Priznana škoda	6.800	Škoda priznana po pogojih police
Odbitna franšiza	-1.000	Dogovorjeni odbitek pri vsaki škodi
Izplačilo zavarovalnice	5.800	6.800 – 1.000

Rezultat: **zavarovalnica izplača 5.800 EUR, zavarovanec pa nosi 1.000 EUR (franšiza).**

PRIMER 2: Obračun škode z integralno franšizo

Izhodišče

- Vrsta blaga: potrošniška elektronika v kartonih (FCL kontejner)
- Zavarovalna vsota: 250.000 EUR
- Zavarovalni pogoji: ICC (A)
- Dogovorjena integralna franšiza (prag): 2.500 EUR
- Škodni dogodek: zamakanje v kontejner med neurjem

Scenarij A: škoda pod pragom (ni izplačila)

Priznana škoda znaša 2.100 EUR. Ker škoda NE preseže praga 2.500 EUR, zavarovalnica ne izplača nič.

Postavka	Znesek (EUR)	Opomba
Priznana škoda	2.100	Priznana, a pod pragom
Integralna franšiza (prag) izplačila	2.500	Če škoda $\leq$ prag $\rightarrow$ 0
Izplačilo zavarovalnice	0	Ker $2.100 \leq 2.500$

Scenarij B: škoda nad pragom (izplačilo v celoti)

Priznana škoda znaša 9.600 EUR. Ker škoda preseže prag 2.500 EUR, zavarovalnica izplača celoten znesek 9.600 EUR.

Postavka	Znesek (EUR)	Opomba
Priznana škoda	9.600	Škoda preseže prag
Integralna franšiza (prag)	2.500	Prag je presežen

Izplačilo zavarovalnice	9.600	Izplačilo v celoti
--------------------------------	--------------	---------------------------

Povzetek ključnih razlik

- Odbitna franšiza: izplačilo = priznana škoda – franšiza.
- Integralna franšiza: pod pragom ni izplačila; nad pragom se škoda izplača v celoti.

Odškodninski zahtevek

Na podlagi zavarovalne pogodbe mora zavarovalnica zavarovancu povrniti škodo na zavarovanem blagu v obliki odškodnine in sicer takrat, kadar je dokazana vzročna zveza med zavarovanimi riziki in nastalo škodo.

Zavarovanec mora tudi dokazati, da se je poškodovalo, uničilo ali izgubilo blago, ki je predmet zavarovanja in da je škoda nastala na zavarovalni transportni poti ter v času trajanja zavarovanja.

Ob nastali škodi mora zavarovanec:

- sprejeti ustrezne zaščitne ukrepe; (npr. preprečiti povečanje nastale škode);
- škodo ugotoviti zapisniško in po predpisanem postopku;
- zaščititi dokaze in zagotoviti odškodninsko regresno pravico proti tretjim osebam;
- o nastali škodi obvestiti zavarovalnico.

Za uveljavljanje odškodnine mora zavarovanec predložiti zavarovalnici:

- pismeni odškodninski zahtevek,
- zavarovalno polico,
- transportne dokumente,
- zapisnik o škodi,
- račun o vrednosti zavarovanega blaga, račune v zvezi s stroški popravila blaga.

Na osnovi pregleda dokumentacije, morebitnega ogleda nastale škode in drugih opravil zavarovalnica izvrši tako imenovano likvidacijo škode in izplača zavarovancu odškodnino.

Primer odškodninskega zahtevka iz kargo zavarovanja

1. Osnovni podatki o zavarovanju

- Zavarovanec: ABC d.o.o., Ljubljana, Slovenija
- Zavarovalnica: XYZ zavarovalnica d.d.
- Številka zavarovalne police: CARGO-2025-00158
- Zavarovalni pogoji: Institute Cargo Clauses (A) – All Risks
- Zavarovalna vsota: 180.000 EUR
- Zavarovano blago: industrijska električna oprema
- Relacija prevoza: Hamburg (DE) – Koper – Ljubljana
- Prevozno sredstvo: pomorski + cestni (kombinirani prevoz)

3. Ugotovitev škode

Po odprtju kontejnerja in pregledu blaga je bilo ugotovljeno:

- poškodovanih 6 kosov električne opreme,
- delna neuporabnost zaradi korozije električnih komponent,
- poškodovana zaščitna embalaža.

Na zahtevo zavarovalnice je bil opravljen ogled neodvisnega cenilca, ki je škodo potrdil in jo opredelil kot krit rizik po ICC (A).

2. Opis škodnega dogodka

Dne 12. 3. 2025 je bila pošiljka industrijske električne opreme prepeljana s kontejnersko ladjo iz Hamburga v Koper. Med pomorskim prevozom je ladja zašla v močno neurje, zaradi česar je prišlo do zamakanja v kontejner. Ob raztovarjanju v Kopru so bile na več kosih opreme ugotovljene vidne sledi vlage in korozije.

4. Višina škode in obračun

Na podlagi cenilnega zapisnika in predloženih računov je bila ugotovljena naslednja višina škode:

- stroški zamenjave poškodovane opreme: 22.400 EUR
- stroški odstranitve in uničenja neuporabnih delov: 1.100 EUR
- dodatni logistični stroški (pretovor, skladiščenje): 1.500 EUR

Skupaj priznana škoda: 25.000 EUR

V skladu z zavarovalno polico je dogovorjena odbitna franšiza v višini 1.000 EUR.

5. Zahtevek za izplačilo

Na podlagi navedenega zavarovanec uveljavlja odškodninski zahtevek v višini:

Priznana škoda: 25.000 EUR

Odbitna franšiza: – 1.000 EUR

Zahtevano izplačilo zavarovalnice: 24.000 EUR

Zavarovanec zahteva izplačilo navedene odškodnine v skladu z zavarovalno pogodbo.

6. Priloge k odškodninskemu zahtevku

- kopija zavarovalne police,
- tovarni dokumenti (B/L, CMR),
- zapisnik o škodi in fotografije,
- cenilno poročilo,
- računi za popravila in dodatne stroške,
- zapisnik o prevzemu blaga.

7. Zaključek

Primer prikazuje tipičen potek in vsebino odškodninskega zahtevka iz kargo zavarovanja. Pravočasna prijava škode, popolna dokumentacija in pravilno sklicevanje na zavarovalne pogoje so ključni za uspešno in hitro izplačilo odškodnine.

Zavarovalnice svetujejo , da kargo zavarovanje skleneta kupec ali prodajalec glede na INCOTERMS klavzule

Vse vrste transporta	PARITETA		Prehod rizika iz prodajalca na kupca	Sklenitev kargo zavarovanja svetujemo
	EXW	Franko tovarna	Ko je blago v navedenem odpremnem kraju dano kupcu na razpolago in nenaloženo.	Kupcu
	FCA	Franko prevoznik	Ko je blago v odpremnem kraju dobavljeno prevozniku, ki ga določi kupec.	Kupcu
	CPT	Prevoz plačan do	Ko prodajalec v odpremnem kraju dobavi blago prevozniku, s katerim je sklenil prevozno pogodbo.	Kupcu
	CIP	Prevoz in zavarovanje	Ko prodajalec v odpremnem kraju dobavi blago prevozniku, s katerim je sklenil prevozno pogodbo.	Prodajalcu, ki mora na svoje stroške skleniti kargo zavarovanje z minimalnim kritjem v korist kupca.
	DAF	Dobavljeno na meji	Ko je blago pripeljeno in dano na razpolago kupcu, nerazloženo na meji.	Prodajalcu
	DDU	Dobavljeno neocarinjeno	Ko je blago dano na razpolago kupcu, nerazloženo iz prevoznega sredstva v namembnem kraju.	Prodajalcu
	DDP	Dobavljeno ocarinjeno	Ko je blago dano na razpolago kupcu, nerazloženo iz prevoznega sredstva v namembnem kraju.	Prodajalcu
Prevoz po morju in notranjih vodah	FAS	Franko ob ladji	Ko je blago postavljeno ob ladjo v navedenem odpravnem pristanišču.	Kupcu
	FOB	Franko na ladijski krov	Ko blago preide ladijsko ograjo v navedenem odpravnem pristanišču.	Kupcu
	CFR	Stroški in prevoznina	Ko blago preide ladijsko ograjo v navedenem odpravnem pristanišču.	Kupcu
	CIF	Zavarovanje in prevoz	Ko blago preide ladijsko ograjo v navedenem odpravnem pristanišču.	Prodajalcu, ki mora na svoje stroške skleniti kargo zavarovanje z minimalnim kritjem v korist kupca.
	DES	Dobavljeno na ladji	Ko je blago dano na razpolago kupcu na krov ladje, v navedenem namembnem pristanišču.	Prodajalcu, oz. kupcu (odvisno od posebnosti prevoza).
	DEQ	Dobavljeno na obali	Ko je blago dano na razpolago kupcu na obali, v navedenem namembnem pristanišču.	Prodajalcu, oz. kupcu (odvisno od posebnosti prevoza).

Zavarovanje prevozniške odgovornosti

Prevoznik je odgovoren za škodo na tovoru, ki ga je prevzel na prevoz z ustreznim prevoznim dokumentom. Obseg njegove odgovornosti je zakonsko določen za domače, mednarodne in kabotažne prevoze.

Predmet zavarovanja so škode, ki jih od prevoznikov z odškodninskimi zahtevki zahtevajo oškodovanci **zaradi izgube ali poškodb tovara oziroma zamude pri izročitvi tovara** na podlagi njihove odgovornosti, ki je določena z naslednjimi zakoni in predpisi: z Zakonom o prevoznih pogodbah in Obligacijskim zakonikom (za prevoze znotraj Republike Slovenije), s Konvencijami o pogodbi za mednarodni prevoz tovara in z nacionalno zakonodajo posameznih držav za kabotažne prevoze.

Prevozniška odgovornost je v domačem prevozu obravnavana po slovenski zakonodaji, v mednarodnem prevozu pa po CMR konvenciji.

Na višino zavarovalne premije vplivajo:

- izbrani obseg kritja,
- območje zavarovalnega kritja (domači ali mednarodni prevoz),
- limit zavarovalnega kritja po posameznem škodnem dogodku in prevoznem sredstvu,
- posilnost prevoznega sredstva

Zavarovanje prevozniške odgovornosti **krije škodo zaradi nenadnega in presenetljivega škodnega dogodka** (nesreče oz. prisotnosti višje sile), ki ima za posledico:

- dokazano popolno ali delno fizično izgubo blaga;
- dokazano popolno ali delno poškodbo blaga;
- zamudo pri izročitvi blaga dejansko prevzetega na prevoz.

PRIMER 1: Cestni prevoz – odgovornost po CMR konvenciji

1. Izhodiščni podatki

- Vrsta prevoza: mednarodni cestni prevoz
- Relacija: Ljubljana (SI) – Milano (IT)
- Tovor: električni aparati
- Bruto teža tovora: 3.200 kg
- Vrednost tovora: 96.000 EUR
- Zavarovanje: zavarovanje prevoznike odgovornosti (CMR)

2. Škodni dogodek

Med prevozom pride do prometne nesreče zaradi neprilagojene hitrosti. Poškodovanih je približno 40 % tovora.

3. Izračun odgovornosti

CMR konvencija omejuje odgovornost prevoznika na 8,33 SDR na kg bruto teže poškodovanega blaga.

- Poškodovana teža: $40 \% \times 3.200 \text{ kg} = 1.280 \text{ kg}$
- Omejitev: $1.280 \text{ kg} \times 8,33 \text{ SDR} = 10.662,4 \text{ SDR}$
- Orientacijski tečaj: $1 \text{ SDR} \approx 1,25 \text{ EUR}$
- Največja odškodnina: približno 13.328 EUR

Primer obračuna škode pri zavarovanju prevoznike odgovornosti

4. Obračun škode

Postavka	Znesek (EUR)	Opomba
Dejanska škoda	38.400	40 % vrednosti tovora
Največja odgovornost po CMR	13.328	
Izplačilo zavarovalnice	13.328	V okviru odgovornosti

5. Zaključek: prevoznik in njegova zavarovalnica ne odgovarjata v polni vrednosti tovora, temveč le do zakonsko določene omejitve.

PRIMER 2: Pomorski prevoz – odgovornost ladjarja

1. Izhodiščni podatki

- Vrsta prevoza: pomorski kontejnerski prevoz
- Relacija: Šanghaj (CN) – Koper (SI)
- Tovor: rezervni avtomobilski deli
- Bruto teža tovara: 10.000 kg
- Vrednost tovara: 180.000 EUR
- Zavarovanje: zavarovanje odgovornosti ladjarja

2. Škodni dogodek

Med plovbo pride do nepravilnega zlaganja kontejnerjev, zaradi česar se tovor v kontejnerju delno poškoduje.

3. Izračun odgovornosti

Odgovornost ladjarja se presoja po Hague–Visby pravilih:

- Omejitev: 2 SDR na kg bruto teže ali 666,67 SDR na paket
- Izračun po teži: $10.000 \text{ kg} \times 2 \text{ SDR} = 20.000 \text{ SDR}$
- Orientacijski tečaj: $1 \text{ SDR} \approx 1,25 \text{ EUR}$
- Največja odškodnina: približno 25.000 EUR

Primer obračuna škode pri zavarovanju prevoznike odgovornosti

4. Obračun škode

Postavka	Znesek (EUR)	Opomba
Dejanska škoda	72.000	Ugotovljena poškodba
Največja odgovornost ladjarja	25.000	Hague–Visby
Izplačilo	25.000	V okviru odgovornosti

5. Zaključek: tudi v pomorskem prometu je odgovornost prevoznika strogo omejena, zato brez kargo zavarovanja lastnik tovara pogosto utrpi znatno finančno izgubo.

6. Povzetek

Zavarovanje prevoznike odgovornosti ščiti prevoznika pred zahtevki, vendar le v okviru zakonskih omejitev. Za polno zaščito vrednosti blaga je nujno skleniti tudi kargo zavarovanje.

Razlika med zavarovanjem prevozniške odgovornosti in zavarovanja blaga možnostih zavarovanj različnih kritij

Nevarnost	Zavarovanje odgovornosti prevoznika	Zavarovanje blaga
	kritje	kritje
Prometna nesreča	da	da
Elementarna nesreča	da	da
Požar in eksplozija	da	da
Višja sila	ne	da
Navadna kraja, neizročitev blaga	ne	da
Manipulativne nevarnosti	doplačilo	da
Zakasnitev	ne	da
Dotok z drugim blagom	ne	da
Rja, oksidacija	ne	da
Vonj	ne	da
Zavrnitev	ne	doplačilo
Poškodba etiket	ne	doplačilo
Strjevanje	ne	doplačilo
Manjko	ne	doplačilo
Samovžig	ne	doplačilo
Odmrznitev	doplačilo	doplačilo
Eksplozija	ne	doplačilo
Države večjega tveganja	ne	doplačilo
Vojne in politične nevarnosti	Ne	doplačilo

Primer 1: Izračunati je potrebno znesek zavarovalne premije (ZP) in znesek odškodnine (ZO) pri transportnem zavarovanju na podlagi podanih podatkov. Izračun je prikazan po korakih.

A) Vhodni podatki

- Vrednost blaga (CIP Ljubljana): 5.500.000,00 DE
- Vrsta kritja: AAR – »od skladišča do skladišča«
- Zavarovalna vsota (ZV): 4.400.000,00 DE
- Premijska stopnja: 0.3 %
- Odbitna franšiza: 5.0 %
- Škoda (manipulacija blaga): 1.500.000,00 DE

B) Izračun zavarovalne premije (ZP)

Formula: $ZP = ZV \times \text{premijska stopnja}$

$$ZP = 4.400.000,00 \times 0.003 = 13.200,00 \text{ DE}$$

Korak 1: Koeficient podzavarovanja (k)

$$k = 4.400.000,00 / 5.500.000,00 = 0.8000 \text{ (tj. 80 \%)}$$

Korak 2: Priznana škoda (po podzavarovanju)

$$\text{Priznana škoda} = 1.500.000,00 \times 0.8000 = 1.200.000,00 \text{ DE}$$

Korak 3: Odbitna franšiza

$$\text{Odbitna franšiza} = 5.0 \% \times 1.200.000,00 = 60.000,00 \text{ DE}$$

Korak 4: Odškodnina za izplačilo (ZO)

$$ZO = 1.200.000,00 - 60.000,00 = 1.140.000,00 \text{ DE}$$

C) Obračun škode in izračun odškodnine (ZO)

Ker je zavarovalna vsota nižja od vrednosti blaga, gre za **PODZAVAROVANJE**. Pri podzavarovanju se praviloma uporabi sorazmerno zmanjšanje (načelo proporcionalnosti):

$$k = ZV / \text{vrednost blaga}$$

$$\text{Priznana škoda} = \text{škoda} \times k$$

$$\text{ZO} = \text{priznana škoda} - \text{odbitna franšiza}$$

D) Povzetek

Postavka	Rezultat
Zavarovalna premija (ZP)	13.200,00 DE
Koeficient podzavarovanja (k)	0.8000 (80 %)
Priznana škoda	1.200.000,00 DE
Odbitna franšiza	60.000,00 DE
Odškodnina (ZO)	1.140.000,00 DE

PRIMER IZRAČUNA ODŠKODNINE

Uvozna pošiljka 200 kartonov računalniške opreme, skupna teža 2.000 kg, skupna vrednost 220.000 EUR - ob prevzemu prejemnik ugotovi, da je popolnoma uničenih 15 kartonov (skupna teža 180 kg, skupna vrednost 92.000 EUR).

V nadaljevanju prikazujemo zneske odškodnine, ki jo lahko uveljavlja oškodovanec v primeru:

- ko nima sklenjenega zavarovanja tovora in torej uveljavlja leto pri prevozniku (oz. njegovi zavarovalnici) - pod pogojem, da dejansko ugotovi njegovo odgovornost za nastalo škodo iz ustrezne zakonodaje; odškodnina, izplačana s strani zavarovalnice, pa je seveda lahko drugačna, ker se pri obračunu upoštevajo še omejitve iz zavarovalne pogodbe;
- ko ima sklenjeno zavarovanje tovora (kritje vseh rizikov, brez soudeležbe).

CESTNI PREVOZNIK	ŽELEZNIŠKI PREVOZNIK	POMORSKI PREVOZNIK	ZRAČNI PREVOZNIK	ZAVAROVANJE TOVORA
8,33 SDR x 180 kg = 1.499,40 SDR (1.639,05 EUR)	17,00 SDR x 180 kg = 3.060,00 SDR (3.345,00 EUR)	2,00 SDR x 180 kg = 360,00 SDR (393,53 EUR)	17,00 SDR x 180 kg = 3.060,00 SDR (3.345,00 EUR)	92.000 EUR
Konvencija CMR	Konvencija CIM	Haaška pravila	Varšavska ali Montrealska konvencija	

Opombe:

- SDR - Special Drawing Rights - obračunska enota, ki jo določa Mednarodni denarni sklad

1SDR=1,09 EUR 31.12.2024

1SDR=1,23 EUR 1.4.20245

Kargo zavarovanje tovora

Primer izračunov z uporabo zavarovalnih
podatkov

Postavka	Vrednost / Izračun
Zavarovalna vrednost	5.500 EUR
Zavarovalna vsota	4.500 EUR
Odbitna franšiza	5 % od zavarovalne vsote
Nastala škoda	1.500 EUR
1. Sorazmerje (podzavarovanje)	$4.500 / 5.500 \approx 0,818$
2. Priznana škoda	$1.500 \times 0,818 = 1.227 \text{ EUR}$
3. Odbitna franšiza	$4.500 \times 0,05 = 225 \text{ EUR}$
4. Izplačilo zavarovalnice	$1.227 - 225 = 1.002 \text{ EUR}$

Primer: Integralna franšiza + podzavarovanje

Zavarovalna vrednost blaga: 10.000 EUR

Zavarovalna vsota: 5.000 EUR

Integralna franšiza: 10 % od zavarovalne vrednosti = 1.000 EUR

Dejansko nastala škoda: 2.000 EUR

1. Ugotovitev podzavarovanja:

Razmerje kritja = $5.000 / 10.000 = 0,5$

2. Preverimo franšizo:

Ker škoda (2.000 EUR) presega franšizo (1.000 EUR), se škoda upošteva.

3. Izračun izplačila:

Kritje = $2.000 \times 0,5 = 1.000$ EUR

Znesek, ki ga izplača zavarovalnica: 1.000 EUR

Odbitna franšiza - podzavarovanje

Zavarovalna vrednost blaga: 10.000 EUR

Zavarovalna vsota: 5.000 EUR

Integralna franšiza: 10 % od zavarovalne vrednosti = 1.000 EUR

Dejansko nastala škoda: 2.000 EUR

1. Ugotovitev podzavarovanja:

Ker je zavarovalna vsota manjša od zavarovalne vrednosti, gre za podzavarovanje.

Razmerje kritja = $ZVS / ZV = 5.000 / 10.000 = 0,5$

2. Primerjava škode s franšizo:

Integralna franšiza znaša 1.000 EUR.

Ker je škoda 2.000 EUR > 1.000 EUR, se škoda upošteva.

3. Izračun kritja ob upoštevanju podzavarovanja:

Zavarovalnica krije škodo v višini razmerja kritja:

Kritje = $2.000 \text{ EUR} \times 0,5 = 1.000 \text{ EUR}$

Znesek, ki ga izplača zavarovalnica: **1.000 EUR**

Odbitna franšiza brez podzavarovanja

Zavarovalna vrednost blaga: 10.000 EUR

Zavarovalna vsota: 10.000 EUR

Odbitna franšiza: 1.000 EUR (10 % od zavarovalne vrednosti)

Dejansko nastala škoda: 5.000 EUR

1. Ni podzavarovanja:

Razmerje kritja = $10.000 / 10.000 = 1,0$

2. Odbitna franšiza:

Franšiza se odšteje od priznane škode.

3. Izračun izplačila:

Priznana škoda = $5.000 \times 1,0 = 5.000$ EUR

Izplačilo = $5.000 \text{ EUR} - 1.000 \text{ EUR} = 4.000 \text{ EUR}$

Znesek, ki ga izplača zavarovalnica: 4.000 EUR